Sbírka soudních rozhodnutí

STANOVISKO GENERÁLNÍHO ADVOKÁTA
YVESE BOTA
přednesené dne 9. října 2014[1]

Věc C-527/13

Lourdes Cachaldora Fernández
proti
Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS),
Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)

[Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podaná Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Španělsko)]

„Řízení o předběžné otázce — Směrnice 79/7/EHS — Rovné zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení — Výpočet trvalého invalidního důchodu — Zahrnutí období, kdy dotčená osoba nepřispívala do systému sociálního zabezpečení — Zvláštní úprava pro pracovníky na částečný úvazek — Nepřímá diskriminace žen — Objektivní odůvodnění“

1. Spor v původním řízení se týká možné diskriminační povahy způsobu výpočtu trvalého invalidního důchodu pracovníků, kteří v období bezprostředně předcházejícím přerušení plateb příspěvků do systému pracovali na částečný úvazek, a zejména žen.

2. Tribunal Superior de Justicia de Galicia (Nejvyšší soud Galicie, Španělsko) v důsledku toho žádá Soudní dvůr, aby posoudil slučitelnost takového způsobu výpočtu s unijními předpisy, tedy jednak s článkem 4 směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení[2], a jednak s ustanovením 5 odst. 1 písm. a) směrnice Rady 97/81/ES ze dne 15. prosince 1997 o Rámcové dohodě o částečném pracovním úvazku uzavřené mezi organizacemi UNICE, CEEP a EKOS[3].

3. Tato žádost byla podána v rámci sporu mezi L. Cachaldora Fernández a Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) (Národní institut sociálního zabezpečení) a Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS) (Všeobecná finanční správa sociálního zabezpečení) ve věci určení základu pro výpočet jejího trvalého plného invalidního důchodu.

4. Pro účely výpočtu tohoto důchodu příslušné vnitrostátní orgány zahrnuly období, kdy dotčená osoba nepřispívala do systému sociálního zabezpečení, na základě snížených vyměřovacích základů, neboť uvedená osoba v období bezprostředně předcházejícím přerušení uvedených příspěvků pracovala na částečný úvazek. V projednávané věci dotčená osoba takový postup zpochybňuje, neboť vede ke snížení částky jejího invalidního důchodu, a to přesto, že velkou část své kariéry pracovala na plný úvazek a do systému sociálního zabezpečení v důsledku toho přispívala.

1 — Původní jazyk: francouzština.

2 — Úř. věst. L 6, s. 24; Zvl. vyd. 05/01, s. 215.

3 — Úř. věst. L 14, s. 9; Zvl. vyd. 05/03, s. 267.

5. V tomto stanovisku uvedu důvody, proč podle mého názoru taková úprava zavádí v rozporu s čl. 4 odst. 1 směrnice 79/7 nepřímou diskriminaci na základě pohlaví. Rovněž vysvětlím, proč důvod uplatněný španělskými orgány, vycházející z příspěvkové povahy systému sociálního zabezpečení a z nutnosti dodržovat zásadu proporcionality, nemůže podle mého názoru takovou diskriminaci odůvodnit.

I – **Právní rámec**

A – *Unijní právo*

1. Směrnice 79/7

6. V souladu s článkem 2 směrnice 79/7 se uvedená směrnice vztahuje na pracující obyvatele včetně samostatně výdělečně činných osob, pracovníků, jejichž činnost je přerušena nemocí, úrazem nebo nedobrovolnou nezaměstnaností, a osob ucházejících se o zaměstnání, jakož i na starobní důchodce a invalidní pracovníky.

7. Podle čl. 3 odst. 1 směrnice 79/7 se uvedená směrnice vztahuje na právní úpravu zajišťující ochranu pro případ invalidity.

8. Článek 4 odst. 1 směrnice 79/7 stanoví následující:

„Zásada rovného zacházení znamená vyloučení jakékoli diskriminace na základě pohlaví buď přímo, nebo nepřímo, například s ohledem na manželský nebo rodinný stav, zejména pokud jde o:

— oblast působnosti systémů a podmínek přístupu k nim,

— povinnost přispívat a výpočet výše příspěvků,

— výpočet dávek včetně zvýšení, na které vzniká nárok s ohledem na manželku nebo manžela nebo vyživované osoby, a podmínky trvání a zachování nároku na dávky.“

2. Směrnice 97/81

9. Článek 1 směrnice 97/81 stanoví, že jejím účelem je provedení Rámcové dohody o částečném pracovním úvazku uzavřené dne 6. června 1997 mezi obecnými mezioborovými organizacemi, tedy Svazem konfederací průmyslu a zaměstnavatelů (UNICE), Evropským centrem podniků s veřejnou účastí (CEEP) a Evropskou konfederací odborů (CES), která je obsažena v příloze k této směrnici (dále jen „rámcová dohoda“).

10. Následující ustanovení rámcové dohody jsou relevantní pro účely věcí v původním řízení:

„Preambule [...] Tato dohoda se vztahuje na pracovní podmínky zaměstnanců na částečný úvazek a uznává, že otázky týkající se zákonných systémů sociálního zabezpečení podléhají rozhodnutí členských států. V souvislosti se zásadou zákazu diskriminace berou strany této dohody na vědomí Prohlášení o zaměstnanosti ze zasedání Evropské rady v Dublinu v prosinci 1996, v němž Rada mimo jiné zdůraznila potřebu učinit systémy sociálního zabezpečení příznivější pro zaměstnanost, a to

‚rozvíjením systémů sociální ochrany schopných přizpůsobit se novým formám práce a poskytovat vhodnou ochranu osobám vykonávajícím takové práce'. Strany této dohody mají za to, že by toto prohlášení mělo být účinně naplněno. [...]

Ustanovení 1: Účel Účelem této rámcové dohody je

a) zajistit odstranění diskriminace zaměstnanců na částečný úvazek a zlepšit kvalitu částečného pracovního úvazku; [...]

Ustanovení 2: Oblast působnosti

1. Tato dohoda se vztahuje na zaměstnance na částečný úvazek, kteří mají pracovní smlouvu nebo jsou v pracovním poměru vymezeném platnými právními předpisy, kolektivními smlouvami nebo zvyklostmi v každém členském státě. [...]

Ustanovení 4: Zásada zákazu diskriminace

1. Pokud jde o pracovní podmínky, nesmí být se zaměstnanci na částečný úvazek zacházeno méně příznivě než se srovnatelnými zaměstnanci na plný úvazek pouze z toho důvodu, že pracují na částečný úvazek, pokud odlišné zacházení nelze ospravedlnit objektivními důvody. [...]

Ustanovení 5: Možnosti částečného pracovního úvazku

1. V souvislosti s ustanovením 1 této dohody a se zásadou zákazu diskriminace mezi zaměstnanci na částečný pracovní úvazek a zaměstnanci na plný pracovní úvazek

   a) by měly členské státy, po konzultacích se sociálními partnery v souladu s vnitrostátními právními předpisy nebo zvyklostmi, zjišťovat a přezkoumávat překážky právní nebo administrativní povahy, které by mohly omezovat možnosti částečného pracovního úvazku, a popřípadě je odstranit; [...]"

B – *Španělské právo*

11. Článek 140 odst. 1 písm. a) zákona o sociálním zabezpečení (ley general de la seguridad social)[4] stanoví, že základ pro výpočet trvalých invalidních důchodů v důsledku nemoci jiné než nemoci z povolání se zjistí vydělením vyměřovacích základů placených dotčenou osobou za 96 měsíců bezprostředně předcházejících měsíci, ve kterém došlo k rozhodné skutečnosti, číslem 112.

12. Článek 140 odst. 4 uvedeného zákona stanoví způsob použití opravného mechanismu, který umožňuje při výpočtu invalidního důchodu zohlednit období, kdy dotčená osoba nebyla povinna přispívat do systému sociálního zabezpečení. Toto ustanovení zní takto:

„Pokud v období, které je třeba zohlednit pro výpočet základu, existovaly měsíce, kdy nevznikla povinnost platit příspěvky, zohlední se prvních čtyřicet osm měsíčních příspěvků na základě nejnižšího vyměřovacího základu použitelného v daném okamžiku a zbytek měsíčních příspěvků ve výši 50 % uvedeného minimálního základu [...]"

13. Sedmé dodatkové ustanovení zákona o sociálním zabezpečení stanoví pravidla použitelná na pracovníky na částečný úvazek.

4 — Zákon schválený královským legislativním nařízením č. 1/94 ze dne 20. června 1994, BOE č. 154, 29. 6. 1994, s. 20658, dále jen „LGSS".

14. Jeho třetí pravidlo stanoví způsob použití opravného mechanismu, který umožňuje do výpočtu základní částky invalidního důchodu zahrnout období, kdy dotčená osoba nepřispívala. Toto ustanovení zní takto:

„b) Pro účely výpočtu starobních a trvalých invalidních důchodů vyplývajících z nemocí jiných než nemocí z povolání se období, kdy neexistovala povinnost platit příspěvky, zahrnou mezi základy použitelné na jednotlivá období při zohlednění minimálního vyměřovacího základu, který odpovídá počtu pracovních hodin v rámci posledního pracovního úvazku.“

15. Uvedené ustanovení bylo provedeno čl. 7 odst. 2 královského dekretu č. 1131/2002 ze dne 31. října 2002 o úpravě sociálního zabezpečení pracovníků na částečný úvazek, jakož i částečného důchodu [5]. Uvedený článek zní takto:

„Pro účely výpočtu starobních a trvalých invalidních důchodů vyplývajících z nemocí jiných než nemocí z povolání nebo z úrazů jiných než pracovních se období, kdy neexistovala povinnost platit příspěvky, zahrnou mezi základy použitelné na jednotlivá období při zohlednění minimálního vyměřovacího základu, který odpovídá počtu hodin pracovního úvazku platného v okamžiku, kdy byla povinnost platit příspěvky přerušena či ukončena.“

II – **Okolnosti sporu v původním řízení a předběžné otázky**

16. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že L. Cachaldora Fernández přispívala do španělského systému sociálního zabezpečení od 15. září 1971 do 25. dubna 2010, tedy celkem 5 523 dnů, kdy pracovala na plný úvazek, kromě období od 1. září 1998 do 23. ledna 2002, kdy byla zaměstnána na částečný úvazek. Naproti tomu v období od 23. ledna 2002 do 30. listopadu 2005 L. Cachaldora Fernández nepracovala a v průběhu uvedeného období tedy nepřispívala do systému sociálního zabezpečení.

17. Dne 21. dubna 2010, L. Cachaldora Fernández požádala INSS o přiznání invalidního důchodu.

18. Rozhodnutím ze dne 29. dubna 2010 jí byl z důvodu trvalé neschopnosti vykonávat pracovní činnost přiznán invalidní důchod. Dotčená osoba tedy obdržela trvalý invalidní důchod ve výši 55 % základní částky měsíčního základu, tedy 347,03 eur.

19. V souladu s vnitrostátní právní úpravou dotčenou ve věci v původním řízení byla částka důchodu vypočtena na základě příspěvků, které dotčená osoba platila po dobu osmi let předcházejících datu rozhodné skutečnosti, tedy od března 2002 do února 2010. Z předkládacího rozhodnutí vyplývá, že za období od března 2002 do listopadu 2005 příslušné orgány zohlednily minimální vyměřovací základy placené v období bezprostředně předcházejícím přerušení jejich placení, na které uplatnily opravný koeficient týkající se práce na částečný úvazek.

20. Lourdes Cachaldora Fernández proti uvedenému rozhodnutí podala stížnost a tvrdila, že pro účely výpočtu jejího důchodu měla být za období od března 2002 do listopadu 2005 zohledněna celá částka minimálních vyměřovacích základů za každý rok, a nikoli jejich snížená částka, která je výsledkem použití koeficientu týkajícího se práce na částečný úvazek. Podle tohoto způsobu výpočtu by základní částka jejího důchodu – kterou INSS nezpochybnila – dosáhla 763,76 eur.

5 — BOE č. 284, ze dne 27. listopadu 2002, s. 41643.

21. INSS uvedenou stížnost zamítla, protože navrhovaný způsob výpočtu není v souladu s čl. 7 odst. 2 královského nařízení č. 1131/2002. Následně L. Cachaldora Fernández podala proti tomuto rozhodnutí žalobu k Juzgado de lo Social no 2 de Ourense. Rozsudkem ze dne 13. října 2010 uvedený soud žalobu zamítl a potvrdil správní rozhodnutí INSS, přičemž se opřel o znění sedmého dodatkového ustanovení zákona o sociálním zabezpečení, jakož i o čl. 7 odst. 2 královského nařízení č. 1131/2002.

22. Lourdes Cachaldora Fernández proto podala proti uvedenému rozsudku odvolání k Tribunal Superior de Justicia de Galicia. Vzhledem k tomu, že měl pochybnosti o slučitelnosti dotčené právní úpravy s unijním právem, rozhodl se uvedený soud přerušit řízení a položit Soudnímu dvoru následující předběžné otázky:

„1) Je v rozporu s článkem 4 směrnice [79/7] vnitrostátní ustanovení, jako je [sedmé dodatkové ustanovení odst. 1 třetí pravidlo písm. b) zákona o sociálním zabezpečení], jež se dotýká převážně žen a podle něhož se pro účely pokrytí mezer v odvádění příspěvků, které vznikly v referenčním období invalidního důchodu příspěvkového typu a následovaly po zaměstnání na částečný úvazek, zohlední platné minimální vyměřovací základy snížené o koeficient týkající se práce na částečný úvazek, které předcházelo přerušení odvádění příspěvků, zatímco v případě zaměstnání na plný úvazek se toto snížení neuplatní?

2) Je v rozporu s ustanovením 5 odst. 1 písm. a) směrnice [97/81] vnitrostátní ustanovení, jako je [sedmé dodatkové ustanovení odst. 1 třetí pravidlo písm. b) zákona o sociálním zabezpečení], jež se dotýká převážně žen a podle něhož se pro účely pokrytí mezer v odvádění příspěvků, které vznikly v referenčním období invalidního důchodu příspěvkového typu a následovaly po zaměstnání na částečný úvazek, zohlední platné minimální vyměřovací základy snížené o koeficient týkající se práce na částečný úvazek, které předcházelo přerušení odvádění příspěvků, zatímco v případě zaměstnání na plný úvazek se toto snížení neuplatní?“

23. Účastníci původního řízení, jakož i španělská vláda a Evropská komise předložili písemná vyjádření.

III – **Úvodní poznámky**

24. V projednávané věci předkládající soud žádá Soudní dvůr o posouzení slučitelnosti sedmého dodatkového ustanovení odst. 1 třetího pravidla písm. b) zákona o sociálním zabezpečení jednak ve vztahu k článku 4 směrnice 79/7, což je předmětem první předběžné otázky, a jednak ve vztahu k ustanovení 5 odst. 1 písm. a) směrnice 97/81, což je předmětem druhé předběžné otázky.

25. Navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl pouze na první z uvedených otázek.

26. Stejně jako účastníci řízení, kteří v této věci předložili vyjádření, mám totiž za to, že situace, jako je situace dotčená v původním řízení, nespadá do hmotné působnosti směrnice 97/81.

27. V souladu s ustanovením 1 písm. a) rámcové dohody připojené k uvedené směrnici je jejím účelem „zajistit odstranění diskriminace zaměstnanců na částečný úvazek a zlepšit kvalitu částečného pracovního úvazku“. Její ustanovení 4 odst. 1 zajišťuje dodržování zásady zákazu diskriminace, pokud jde o podmínky zaměstnávání pracovníků na částečný úvazek, tedy rámec uvedené dohody[6].

6 — Viz třetí bod rámcové dohody.

28. Ustanovení 5 bod 1 písm. a) rámcové dohody vyzývá členské státy, aby zjišťovaly a přezkoumávaly překážky právní nebo administrativní povahy, které by mohly omezovat možnosti částečného pracovního úvazku, a popřípadě je odstranit. Jak výslovně uvádí unijní zákonodárce, toto ustanovení „[souvisí] s ustanovením 1 [rámcové dohody] a se zásadou zákazu diskriminace mezi zaměstnanci na částečný pracovní úvazek a zaměstnanci na plný pracovní úvazek“, které se týká ustanovení 4 bod 1 uvedené dohody. Jak zdůrazním, ustanovení 4 bod 1 rámcové dohody se výslovně týká „pracovních podmínek“.

29. S ohledem na ustálenou judikaturu Soudního dvora ustanovení, jako je ustanovení dotčené ve věci v původním řízení, které zavádí opravný mechanismus použitelný na výpočet trvalého invalidního důchodu, nepředstavuje „pracovní podmínku“ ve smyslu uvedeného ustanovení.

30. Soudní dvůr měl totiž v rozsudku Bruno a další (C-395/08 a C-396/08, EU:C:2010:329) za to, že „pojem ‚pracovní podmínky‘ ve smyslu ustanovení 4 bodu 1 rámcové dohody zahrnuje důchodové zabezpečení závisející na pracovním poměru mezi zaměstnancem a zaměstnavatelem, s výjimkou zákonných důchodů sociálního zabezpečení, které spíše než na takovém pracovním poměru závisejí na sociálních hlediscích[7]“. Důchod dotčený ve věci v původním řízení, který má pokrýt konkrétní riziko, tedy invaliditu, tvoří součást španělského zákonného režimu ochrany.

31. Mimoto je třeba mít na paměti, že v souladu se třetím bodem preambule rámcové dohody se její strany dohodly, že „otázky týkající se zákonných systémů sociálního zabezpečení podléhají rozhodnutí členských států“. Strany dohody tedy vyloučily z působnosti rámcové dohody otázky, jako je otázka dotčená ve věci v původním řízení, která se týká výpočtu trvalého invalidního důchodu.

32. S ohledem na uvedené skutečnosti mám za to, že dotčené ustanovení nespadá do působnosti směrnice 97/81, a že tedy není namístě odpovídat na druhou předběžnou otázku.

33. Naproti tomu takový důchod patří do působnosti směrnice 79/7, neboť patří do zákonného režimu ochrany proti jednomu z rizik uvedených v čl. 3 odst. 1 této směrnice, tedy proti invaliditě, a přímo a skutečně souvisí s ochranou proti uvedenému riziku[8]. Z toho důvodu je třeba posoudit slučitelnost sedmého dodatkového ustanovení odst. 1 třetího pravidla písm. b) zákona o sociálním zabezpečení s ohledem na uvedené ustanovení.

IV – **K první otázce**

34. Podstatou první otázky předkládajícího soudu je, zda čl. 4 odst. 1 směrnice 79/7 musí být vykládán v tom smyslu, že brání právní úpravě, jako je úprava dotčená ve věci v původním řízení, neboť u pracovníků, kteří v období bezprostředně předcházejícím přerušení plateb příspěvků na sociální zabezpečení pracovali na částečný úvazek, vede ke snížení částky trvalého invalidního důchodu.

35. Předkládající soud tvrdí, že uvedená právní úprava vedla k zavedení neodůvodněného rozdílu ve výši důchodu mezi kategorií pracovníků na částečný úvazek, která je tvořena převážně ženami, a kategorií pracovníků na plný úvazek.

36. Zaprvé je třeba přezkoumat, zda postup stanovený dotčeným ustanovením skutečně může za okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, znevýhodnit kategorii pracovníků na částečný úvazek.

7 — Viz bod 42 a citovaná judikatura. Viz rovněž rozsudek Elbal Moreno (C-385/11, EU:C:2012:746, bod 21).

8 — Viz rozsudek Elbal Moreno (EU:C:2012:746, bod 26 a citovaná judikatura).

A – *K existenci nevýhody poškozující pracovníky na částečný úvazek*

37. V souladu s čl. 140 odst. 1 zákona o sociálním zabezpečení, který stanoví pravidlo použitelné na obecnou kategorii pracovníků, je částka trvalého invalidního důchodu vypočtena při zohlednění vyměřovacích základů [9], které byly zaplaceny během osmi let předcházejících rozhodné skutečnosti (dále jen „referenční období“).

38. Pro případ, že v referenčním období existují měsíce, kdy dotčená osoba nepřispívala do systému sociálního zabezpečení, stanovil zákonodárce v čl. 140 odst. 4 zákona o sociálním zabezpečení opravný mechanismus umožňující zahrnout uvedená období do základu pro výpočet invalidního důchodu. Příslušné orgány tedy zohledňují takzvané „fiktivní“ vyměřovací základy. Pro kategorii pracovníků na plný úvazek tyto základy odpovídají nejnižšímu z vyměřovacích základů použitelných na první čtyři roky a 50 % tohoto minimálního vyměřovacího základu, pokud jde o poslední čtyři roky.

39. Uvedené ustanovení se však nevztahuje na pracovníky na částečný úvazek.

40. Zákonodárce totiž zavedl odlišný a zvláštní opravný mechanismus pro tuto kategorii pracovníků v rámci sedmého dodatkového ustanovení odst. 1 třetího pravidla písm. b) zákona o sociálním zabezpečení, jehož slučitelnost s unijním právem je zde třeba posoudit. Připomínám, že toto ustanovení bylo provedeno čl. 7 odst. 2 královského nařízení č. 1131/2002.

41. Ačkoli v referenčním období existují období, kdy dotčená osoba nebyla povinna přispívat, příslušné orgány v souladu s uvedenými ustanoveními zahrnuly uvedená období a zohlednily nejnižší vyměřovací základy odpovídající počtu hodin smluvně stanovených ke dni, ke kterému byla přerušena nebo zanikla povinnost přispívat.

42. Jak plyne z předkládacího rozhodnutí, použití výše uvedených ustanovení tedy závisí na povaze poslední pracovní smlouvy, která předchází přerušení přispívání.

43. Stejně tak – jak uvádí Komise ve svých vyjádřeních – jsou období, kdy dotčená osoba nepřispívala, započtena a zahrnuta stejným způsobem, jako období bezprostředně předcházející ukončení pracovní činnosti.

44. Jinými slovy, pokud dotčená osoba ukončí pracovní činnost bezprostředně po období práce na plný úvazek, příslušné orgány zohlední vyměřovací základ použitelný na období práce na plný úvazek.

45. Naproti tomu pokud dotčená osoba v období bezprostředně předcházejícím přerušení uvedených příspěvků pracovala na částečný úvazek, je zahrnutí období, kdy dotčená osoba nepřispívala, vypočteno na základě sníženého vyměřovacího základu. V rozsahu, v němž pracovník na částečný úvazek pobírá nižší mzdu z důvodu omezení jeho pracovní doby, jsou totiž příspěvky, které odpovídají procentuálnímu podílu ze mzdy, rovněž sníženy.

46. Z toho následně vyplývá rozdíl v částce invalidního důchodu mezi pracovníky, kteří v období bezprostředně předcházejícím přerušení příspěvků pracovali na částečný úvazek, a pracovníky, kteří pracovali na plný úvazek, pro které je zahrnutí uvedených období vypočítáno na základě plné výše vyměřovacího základu.

9 — Podle čl. 109 odst. zákona o sociálním zabezpečení je vyměřovací základ pro všechna rizika a pro všechny situace spadající do obecného režimu tvořen celou odměnou, bez ohledu na její formu či název, kterou má pracovník právo každý měsíc obdržet, nebo – je-li vyšší – kterou skutečně pobírá, za práci, kterou vykonává jako zaměstnanec.

47. Pokud tedy jde o zahrnutí období, kdy bylo přerušeno placení příspěvků L. Fernández, tedy od března 2002 do listopadu 2005, příslušné orgány odkázaly na snížené vyměřovací základy, na které použily koeficient týkající se práce na částečný úvazek [10], neboť dotčená osoba pracovala na částečný úvazek ke dni, k němuž byla přerušena povinnost přispívat.

48. Jinými slovy použití dotčeného ustanovení vedlo k tomu, že období, kdy dotčená osoba přerušila platby svých příspěvků, bylo zahrnuto do výpočtu jejího invalidního důchodu na základě vyměřovacích základů snížených na osminu, ačkoli po velkou část kariéry pracovala na plný úvazek, a v důsledku toho přispívala do systému sociálního zabezpečení.

49. Za okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, tedy tento způsob výpočtu skutečně vedl ke snížení částky invalidního důchodu dotčené osoby, které je nepřiměřené s ohledem na příspěvky zaplacené dotčenou osobou během její kariéry a představuje ve vztahu k posledně uvedené osobě nevýhodu.

50. Jak uvedla v písemném vyjádření a na jednání, Komise tuto analýzu nesdílí.

51. Komise tvrdí, že v mnoha případech se postup stanovený dotčeným ustanovením může ukázat jako výhodný pro pracovníky na částečný úvazek, jestliže poslední pracovní smlouva předcházející období pracovní nečinnosti je smlouva na plný úvazek.

52. Komise svou analýzu zakládá na příkladu ženy, která v referenčním období pracovala po dobu čtyř let na částečný úvazek, poté šest měsíců na plný úvazek, poté na tři roky pracovní činnost přerušila, a konečně pracovala šest měsíců na plný úvazek. Během těchto osmi let uvedená osoba tedy pracovala čtyři roky na částečný úvazek a jeden rok na plný úvazek. Komise tvrdí, že za takových okolností jsou období pracovní nečinnosti postavena na roveň situaci, kdy dotčená osoba pracovala na plný úvazek, neboť příslušné orgány započetly čtyři roky na základě příspěvků z práce na plný úvazek, ačkoli dotčená osoba pracovala na základě pracovní smlouvy na plný úvazek pouze jeden rok.

53. Tento názor Komise nesdílím.

54. V bodech 42 a 43 tohoto stanoviska jsem totiž uvedl, že použití dotčených ustanovení závisí na povaze poslední pracovní smlouvy předcházející přerušení příspěvků. Sama Komise ve svých vyjádřeních uvedla, že období pracovní nečinnosti jsou postavena na roveň bezprostředně předcházejícímu období, jakoby byla rámcem rovnocenných dávek. Zdá se mi tedy, že v situaci, jako je situace uváděná Komisí, kdy dotčená osoba pracovala na plný úvazek v období bezprostředně předcházejícím přerušení plateb příspěvků, se uplatní pouze obecná pravidla uvedená v čl. 140 odst. 1 a 4 zákona o sociálním zabezpečení, a jsou vyloučena zvláštní pravidla stanovená dotčeným ustanovením. Proto mám za to, že nelze tvrdit, že mohou být výhodná, neboť se neuplatní.

55. V tomto stadiu analýzy mám tedy za to, že způsob výpočtu stanovený sedmým dodatkovým ustanovením odst. 1 třetím pravidlem písm. b) zákona o sociálním zabezpečení vede ke znevýhodnění těch pracovníků, kteří v období bezprostředně předcházejícím přerušení plateb jejich příspěvků do systému sociálního zabezpečení pracovali na částečný úvazek.

56. Nyní je třeba odpovědět na otázku, zda tento způsob výpočtu vede rovněž k zavedení diskriminace žen v rozporu s čl. 4 odst. 1 směrnice 79/7.

10 — Z předkládacího rozhodnutí plyne, že vzhledem k tomu, že tento koeficient byl 125, byly vyměřovací základy násobeny číslem 0,125, což znamená dělení číslem 8.

B – *K diskriminační povaze dotčeného ustanovení*

57. Konstatuji, že dotčené ustanovení se vztahuje bez rozdílu na pracující muže i ženy, takže nezavádí přímou diskriminaci na základě pohlaví.

58. Zdá se však, že v rozporu s čl. 4 odst. 1 směrnice 79/7 zavádí nepřímou diskriminaci, neboť s ohledem na statistické údaje týkající se rozložení pracovních sil ve Španělsku může vést ke znevýhodnění značně většího množství žen než mužů [11].

59. Úvodem bez dalšího upřesňuji, že tento závěr nepopírá posuzovací pravomoc, kterou Soudní dvůr přiznává pouze vnitrostátnímu soudu. Z ustálené judikatury totiž plyne, že pouze předkládajícímu soudu přísluší posoudit existenci nepřímé diskriminace a přezkoumat, zda statistické údaje, o které se opírá, dostačují k řešení věci a jsou platné [12]. To podle Soudního dvora předpokládá, že se uvedené informace týkají dostatečného množství jednotlivců, zdají se všeobecně významné a nevyjadřují nahodilé či konjunkturální úkazy.

60. V projednávané věci předkládající soud zakládá své posouzení na statistických údajích poskytnutých Instituto Nacional de Estadistica (Národní statistický úřad). Podle uvedených údajů byla v okamžiku rozhodné události ve věci v původním řízení kategorie pracovníků na částečný úvazek tvořena z více než 80 % ženami. Ačkoli se zdá, že v roce 2013 v uvedené kategorii přibylo značné množství mužů, uvedené statistické údaje prokazují, že procento ženských pracovníků spadajících do této kategorie přesto zůstalo na úrovni 73 %.

61. Uvedené údaje naznačují, že použitím dotčené právní úpravy může být dotčen výrazně vyšší procentuální podíl pracovníků žen než pracovníků mužů. Prokazují mimo jiné existenci stálého a po tři roky neměnného úkazu, který podle mého názoru nelze kvalifikovat jako nahodilý či pouze konjunkturální ve smyslu judikatury Soudního dvora. Ačkoli statistické údaje z roku 2013 odhalují, že se zmenšil rozdíl mezi pracovníky muži a pracovníky ženami, kteří tvoří kategorii pracovníků na částečný úvazek, nic to nemění na tom, že tento rozdíl v zastoupení žen a mužů zůstává zjevně velmi významný. Jak vyplývá z jednání, je kromě toho velmi pravděpodobné, že ke dni rozhodné události, kdy Španělsko neprocházelo hospodářskou krizí, kterou prožívá v současnosti, byl podíl mužů pracujících na částečný úvazek znatelně nižší.

62. Uvedené údaje podle mého názoru představují důvěryhodný a významný ukazatel, který umožňuje učinit závěr – který však může vyvodit pouze předkládající soud, – že použitím dotčeného opravného mechanismu může být skutečně znevýhodněn podstatně vyšší procentuální podíl pracovníků žen než pracovníků mužů.

63. Španělská vláda tento názor nesdílí a zpochybňuje existenci nepřímé diskriminace, přičemž odkazuje na údaje sdělené INSS [13].

64. Uvedené údaje prokazují, že použití dotčeného opravného mechanismu se ve skutečnosti týká o něco většího počtu mužů než žen. V roce 2010 tak bylo použitím tohoto mechanismu dotčeno 5 657 mužů a 5 237 žen; v roce 2011 šlo o 5 566 mužů a 5 129 žen; v roce 2012 to bylo 5 568 mužů a 4 830 žen; konečně v roce 2013 šlo o 5 935 mužů a 5 066 žen.

65. Nedomnívám se, že by uvedené údaje mohly zpochybnit statistiky, o které se opírá předkládající soud, a závěr, který navrhuji vyvodit.

11 — Viz rozsudek Elbal Moreno (EU:C:2012:746, bod 29 a citovaná judikatura).

12 — Viz rozsudek Seymour-Smith a Perez (C-167/97, EU:C:1999:60, bod 62 a citovaná judikatura).

13 — Z ústního vyjádření INSS předneseného na jednání vyplývá, že údaje týkající se období, kdy došlo k rozhodné události, nejsou dostupné.

66. Z ustálené judikatury totiž vyplývá, že nestačí zohlednit pouze počet mužských a ženských pracovníků dotčených použitím dotčené právní úpravy [14]. Jde o relativní údaj, který závisí na počtu pracovníků činných v členském státě a neumožňuje posoudit podíly mužů a žen tvořící kategorii pracovníků na částečný úvazek.

67. Proto navzdory údajům sděleným španělskou vládou v jejích vyjádřeních, trvám na tom, že dotčené ustanovení může znevýhodnit mnohem vyšší počet žen než mužů, a představuje tedy nepřímou diskriminaci v rozporu s čl. 4 odst. 1 směrnice 79/7.

68. Vyvstává otázka, zda důvody uvedené příslušnými vnitrostátními orgány mohou takovou diskriminaci odůvodnit.

C – *K existenci odůvodnění*

69. Soudní dvůr uznal, že členské státy mají široký prostor pro posouzení při volbě opatření k dosažení svých cílů v oblasti pracovní a sociální politiky. Jestliže tedy členské státy přijmou právní úpravu, o níž se předpokládá, že je diskriminační, musí prokázat, že uvedená úprava může být odůvodněna faktory, které jsou objektivní a nemají nic společného s diskriminací na základě pohlaví [15].

70. Členské státy tedy musí prokázat, že dotčená právní úprava odpovídá legitimnímu cíli jejich sociální politiky. Musí mimo jiné prokázat, že prostředky zvolené k tomuto účelu jsou vhodné k dosažení uvedeného cíle a jsou používány soudržně a systematicky [16].

71. V projednávané věci španělská vláda tvrdí, že dotčená právní úprava má v souladu s článkem 41 Španělské ústavy prostřednictvím zajištění životaschopnosti a finanční vyváženosti systému sociálního zabezpečení zajistit spravedlivý, vyvážený a solidární veřejný důchodový systém.

72. Jak již dříve uvedl INSS před předkládajícím soudem, španělská vláda se opírá o příspěvkovou povahu systému a o nutnost dodržovat zásadu proporcionality. Ochrana nabízená uvedeným režimem nemůže nikdy přesáhnout příspěvky dříve odvedené do systému, neboť dotčeným osobám přísluší důchod, který musí být přiměřený jejich příspěvkům do systému. Odůvodněný rozdíl mezi důchodem přiznaným pracovníkovi na plný úvazek a důchodem přiznaným pracovníkovi na částečný úvazek tedy existuje na základě zásady proporcionality.

73. Rovněž v souladu s touto zásadou musí příslušné orgány zahrnout období, kdy dotčená osoba přerušila placení uvedených příspěvků bezprostředně po ukončení pracovní činnost na částečný úvazek. Španělská vláda má tedy za to, že od okamžiku, kdy dotčená osoba zaplatí příspěvek přiměřený odpracovanému času, který odpovídá období pracovní činnosti na částečný úvazek, zásada proporcionality vyžaduje, aby příslušné orgány pro účely použití opravného mechanismu zohlednily příspěvek, který by dotčená osoba platila, kdyby povinnost přispívat nebyla přerušena.

74. Ze stejných důvodů, jaké uvedl předkládající soud, mám za to, že uvedené důvody neumožňují odůvodnit nepřímou diskriminaci, jejímž předmětem byla dotčená osoba.

14 — Viz rozsudek Seymour-Smith a Perez (EU:C:1999:60, bod 59).

15 — Viz zejména rozsudky Elbal Moreno (EU:C:2012:746, bod 32) a Brachner (C-123/10, EU:C:2011:675, body 70 až 74 a citovaná judikatura).

16 — Rozsudek Brachner (EU:C:2011:675, bod 71 a citovaná judikatura).

75. Z předkládacího rozhodnutí plyne, že L. Cachaldora Fernández přispívala do systému sociálního zabezpečení od 15. září 1971 do 25. dubna 2010, tedy celkem 5 523 dnů, kdy pracovala na plný úvazek, kromě následujících období: od 1. září 1998 do 28. února 1999, poté od 1. března 1999 do 23. března 2001, a konečně od 24. března 2001 do 23. ledna 2002. Jak uvádí předkládající soud, L. Cachaldora Fernández pracovala na částečný úvazek 3 roky a 10 měsíců, což představuje minimální část její kariéry trvající 39 let.

76. Dotčené ustanovení vede k tomu, že období, kdy dotčená osoba přerušila placení příspěvků do systému sociálního zabezpečení, je zahrnuto do výpočtu jejího invalidního důchodu na základě minimálních vyměřovacích základů snížených na jednu osminu, ačkoli po většinu své kariéry pracovala na plný úvazek, a v důsledku toho přispívala do systému sociálního zabezpečení jako pracovník na plný úvazek.

77. Ačkoli španělská vláda ve svém vyjádření tvrdí, že takový postup umožňuje přímo spojit částku důchodu s příspěvkovým úsilím, které pracovník vyvinul, mám naopak za to, že tento postup vede k tomu, že trvalý invalidní důchod je vypočten na základě příspěvků zaplacených v „okamžiku T“ kariéry dotčené osoby, který nemusí být nutně reprezentativní pro příspěvkové úsilí posledně uvedené osoby.

78. V důsledku toho se mi zdá, že za okolností, jako jsou okolnosti věci v původním řízení, vede takový postup ke snížení částky trvalého invalidního důchodu, které je s ohledem na příspěvky zaplacené dotčenou osobou během celé její kariéry nepřiměřené, a nemůže tedy být odůvodněno objektivním faktorem vycházejícím z příspěvkové povahy systému sociálního zabezpečení, ani nutností dodržovat zásadu proporcionality.

79. S ohledem na všechny uvedené skutečnosti se v důsledku toho domnívám, že čl. 4 odst. 1 směrnice 79/7 musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, neboť tato právní úprava vede u pracovníků, kteří v období bezprostředně předcházejícím přerušení plateb příspěvků na sociální zabezpečení pracovali na částečný úvazek, ke snížení částky trvalého invalidního důchodu.

V – **Závěry**

80. Na základě výše uvedených úvah navrhuji, aby Soudní dvůr odpověděl Tribunal Superior de Justicia de Galicia následovně:

Článek 4 odst. 1 směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení musí být vykládán v tom smyslu, že brání takové právní úpravě, jako je právní úprava dotčená v původním řízení, neboť tato právní úprava vede u pracovníků, kteří v období bezprostředně předcházejícím přerušení plateb příspěvků na sociální zabezpečení pracovali na částečný úvazek, ke snížení částky trvalého invalidního důchodu.